

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv

Kommunene og fylkeskommunene
De statlige grunnskolene og videregående skolene
Fylkesmennene
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
Utdanningsdirektoratet
De fem regionene i Bufetat
De fem regionale helseforetakene

Nr.
F-16-06

Vår ref
200600022

Dato
12.12.2006

Informasjon om endringer i opplæringsansvaret i private helseinstitusjoner og barneverninstitusjoner – Endringer i opplæringsloven

Endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) ble vedtatt av Stortinget 13. juni 2006. Ved Kongelig resolusjon 30. juni 2006 er det bestemt at endringene trer i kraft 1. januar 2007, jf. endringslov nr. 57. Kopi av endringsloven er vedlagt. Lovendringene er bl.a. også tilgjengelig på: <http://www.lovdatab.no>

Det vises også til følgende dokumenter:

- Ot.prp. nr. 59 (2005-2006) Om lov om endringer i opplæringslova
- Innst.O. nr. 51 (2005-2006).

Departementet gir i dette rundskrivet en kort redegjørelse for hovedinnholdet i endringene.

1. Om endringer i opplæringsansvaret i barneverninstitusjoner og private helseinstitusjoner

Endring i opplæringsloven §§ 13-2 og 13-3a.

Etter lovendringene er opplæringsansvaret i både helseinstitusjoner og barneverninstitusjoner samlet i den fylkeskommunen der institusjonen ligger, uavhengig av om institusjonen er offentlig eller privat. Lovendringene medfører ingen endringer i den retten som den enkelte pasient eller enkelte beboer har til å få opplæring etter opplæringsloven.

Opplæringsansvaret i barneverninstitusjoner

Endringen i opplæringsloven § 13-2 består i at opplæringsansvaret for beboere i barneverninstitusjoner (offentlig og private) er flyttet fra den fylkeskommunen der den kommunen ligger som er ansvarlig for plasseringen til fylkeskommunen der institusjonen ligger. I tillegg er det presisert at når opplæringen må skje i institusjonen, skal institusjonen sørge for lokaler til formålet.

Ansvarer omfatter barn og unge i institusjoner i fylkeskommunen som den statlige regionale barnevernmyndigheten har ansvaret for etter barnevernloven § 5-1, og barn og unge i private og kommunale institusjoner som er godkjente etter barnevernloven § 5-8.

Opplæringsansvaret innebærer at fylkeskommunen der institusjonen ligger blir faglig, juridisk og økonomisk ansvarlig for å oppfylle opplæringsrettighetene for beboerne etter opplæringsloven. I dette ligger at den fylkeskommunen som har det økonomiske og juridiske ansvaret, også har ansvaret for at skoledriften/opplæringen fyller kravene i opplæringsloven. Fylkeskommunen fastsetter blant annet opplæringstiltakene, sørger for sakkyndige vurderinger, gjør vedtak om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning og sørger for at elevene har nødvendig undervisningsmateriell og utstyr.

Fylkeskommunen der institusjonen ligger vil også ha opplæringsansvaret for barn og unge fra andre fylkeskommuner. Det er ikke forutsatt at det foretas individuelle gjesteelevsoppgjør mellom fylkeskommunene. Se punkt 2.

Opplæringsansvaret i private helseinstitusjoner

Endringen i opplæringsloven § 13-3a består i at ansvaret for grunnskoleopplæring og videregående opplæring for pasienter i private helseinstitusjoner er flyttet fra pasientens bostedskommune, henholdsvis bostedsfylkeskommune, til den fylkeskommunen der helseinstitusjonen ligger. Ansvaret gjelder bare pasienter i private helseinstitusjoner som har avtale med regionale helseforetak, og bare pasienter i institusjonsplasser der behandlingen finansieres av regionale helseforetak. I tillegg er det presisert at når opplæringen må skje i institusjonen, skal institusjonen sørge for lokaler til formålet.

Opplæringsansvaret innebærer at fylkeskommunen der institusjonen ligger blir faglig, juridisk og økonomisk ansvarlig for å oppfylle opplæringsrettighetene for pasientene etter opplæringsloven. I dette ligger at den fylkeskommunen som har det økonomiske og juridiske ansvaret, også har ansvaret for at skoledriften/opplæringen fyller kravene i opplæringsloven. Fylkeskommunen fastsetter blant annet opplæringstiltakene, sørger for sakkyndige vurderinger, gjør vedtak om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning og sørger for at elevene har nødvendig undervisningsmateriell og utstyr.

Fylkeskommunen der institusjonen ligger vil også ha opplæringsansvaret for barn og unge fra andre fylkeskommuner. Det er ikke forutsatt at det foretas individuelle gjesteelevsoppgjør mellom fylkeskommunene. Se punkt 2.

Per i dag har fylkeskommunen der helseinstitusjonen ligger opplæringsansvaret for pasienter i helseinstitusjoner som eies av det regionale helseforetaket. Etter endringen i opplæringsloven § 13-3a får fylkeskommunen der institusjonen ligger ansvaret for opplæring av pasienter i både offentlige og private helseinstitusjoner.

2. Omfordeling av midler mellom kommuner og fylkeskommuner

Omleggingen av ansvaret innebærer verken noen økning i omfanget av opplæringen i institusjoner, eller noen økning i de samlede kostnadene til grunnskole- og videregående opplæring i institusjoner.

I forbindelse med St.prp. nr. 1 (2006-2007) har Kunnskapsdepartementet vurdert en omfordeling av midler mellom fylkeskommunene, og behovet for å omfordele midler fra kommunene til fylkeskommunene. Det er lagt til grunn at gjennomsnittskostnaden for opplæring per institusjonsplass i henholdsvis barneverninstitusjoner og private helseinstitusjoner er den samme for alle fylker.

Barneverninstitusjoner

Omleggingen innebærer at ansvaret for opplæring av beboere i barneverninstitusjoner blir flyttet fra fylkeskommunen der den kommunen ligger som er ansvarlig for plasseringen til fylkeskommunen der institusjonen ligger.

Med utgangspunkt i tall fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet la departementet til grunn at det er relativt god overensstemmelse mellom hvert fylkes andel av totalt antall plasser i barneverninstitusjoner og fylkets andel av de samlede utgiftene til opplæring og kostnadsnøkkelen. Det største avviket er på omlag tre prosentpoeng. Departementet la til grunn at denne fordelingen av plasser og variasjonen i kostnader er innenfor det som må påregnes innenfor systemet med rammefinansiering av kommunesektoren. Det er derfor ikke foreslått noen omfordeling av midler mellom fylkeskommunene i St.prp. nr. 1 (2006-2007). I denne vurderingen er også lagt vekt på at kostnadene knyttet til opplæring i institusjoner dreier seg om en relativt liten del av fylkeskommunenes samlede utgifter til opplæring.

Private helseinstitusjoner

Lovendringene som innebærer at det er den fylkeskommunen der helseinstitusjonen ligger som skal være ansvarlig for både grunn- og videregående opplæring for pasienter i private helseinstitusjoner, er en tilpasning til den ordningen som allerede gjelder for offentlige helseinstitusjoner.

Tall fra Helse- og omsorgsdepartementet viser at det på landsbasis er om lag 1500 plasser i offentlige og private rusinstitusjoner. Det er lagt til grunn at det - med noen unntak - i hovedsak er i de private helseinstitusjonene som driver med rusbehandling at det påløper utgifter til opplæring. Med utgangspunkt i tallene for antall plasser og

fordelingen av disse i fylkene, samt at kostnadene knyttet til opplæring i institusjoner dreier seg om en relativt liten del av fylkeskommunenes samlede utgifter til opplæring, la departementet til grunn i St.prp. nr. 1 (2006-2007) at variasjonen i kostnader mellom fylkene er innenfor det som må påregnes innenfor systemet med rammefinansiering av kommunesektoren. I St.prp. nr. 1 (2006-2007) er det derfor ikke foreslått noen omfordeling av midler mellom fylkeskommunene.

Omleggingen av ansvaret for opplæringen i private rusinstitusjoner medfører ingen endringer i de samlede utgiftene til slik opplæring, men betyr en innsparing for kommunene og en tilsvarende merutgift for fylkeskommunene knyttet til grunnskoleopplæring i private rusinstitusjoner. Det er derfor lagt til grunn at midler må omfordeles mellom kommuner og fylkeskommuner f.o.m. 2007 for å ivareta fylkeskommunenes merutgifter i forbindelse med at fylkeskommunene overtar ansvaret for grunnskoleopplæring for beboere/pasienter i private helseinstitusjoner.

Med utgangspunkt i de opplysninger departementet har hentet inn fra fylkeskommunene og institusjoner, har det ikke vært mulig å trekke noen helt sikre slutninger om omfanget av grunnskoleopplæringen. I St.prp. nr. 1 (2006-2007) er det imidlertid foreslått at man legger til grunn at om lag halvparten av plassene i de private rusinstitusjonene er knyttet til pasienter/beboere som får grunnskoleopplæring. Det foreslås videre at det legges til grunn at det for om lag hver tiende plass med slik opplæring utløses et behov for én hel stilling knyttet til grunnskoleopplæring, og at kostnaden knyttet til en stilling er 500 000 kroner. Med utgangspunkt i at dette er et grovt overslag basert på gjennomsnittsbetraktninger, er det foreslått overført 50 mill. kroner fra kommunene til fylkeskommunene. Midlene er trukket fra kommunenes ramme og innlemmet i fylkeskommunerammen etter kostnadsnøkkelen. Fordelingen mellom fylkene framkommer i "Grønt hefte", beregningsteknisk dokumentasjon til St.prp. nr. 1 (2006-2007).

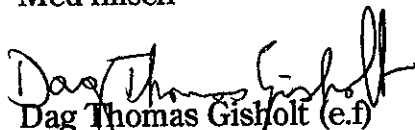
Kunnskapsdepartementet har mottatt reaksjoner fra flere fylkeskommuner på at det ikke er foreslått en omfordeling av midler mellom fylkeskommunene, og at omleggingen av ansvaret for opplæring i institusjoner som følge av dette kan gi enkelte fylkeskommuner en urimelig økonomisk merkostnad. Departementet vil i den forbindelse vise til ordningen Konsultasjoner mellom staten og kommunesektoren og "Fellesdokumentet 2006" av 25. oktober 2006 hvor det bl.a. heter at *"KD og KS skal i samråd med KRD og FIN foreta en ny vurdering av de økonomiske konsekvensene av omleggingen – herunder vurdere omfordelingen av midler fra kommunene til fylkeskommunene og en evt. omfordeling av midler mellom fylkeskommunene"*.

Departementet viser også til Budsjett-innst. S. nr. 5 (2006-2007), Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2007, hvor det bl.a. heter at: *"Flertallet ber derfor Regjeringen om å foreta en ny vurdering av de økonomiske konsekvensene av omleggingen, slik at de økonomiske overføringene til den enkelte fylkeskommune gjenspeiler de faktiske kostnadene i denne fylkeskommunen. Flertallet forutsetter at en kommer tilbake til dette i Revidert budsjett for 2007."*

3. Om endring av læreplanhjemmelen for samisk opplæring
Endring i opplæringsloven § 6-4 tredje ledd

Det er foretatt en presisering av departementets læreplanhjemmel slik at det går tydelig fram at det både for grunnskolen og den videregående opplæringen kan fastsettes parallelle og tilpassede samiske læreplaner.

Med hilsen

Dag Thomas Gisholt (e.f.)
avdelingsdirektør

Margaret Westgaard
avdelingsdirektør

VEDLEGG

Endringene er markert med kursiv.

Lov om endringar i opplæringslova (endringslov nr 59)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa blir det gjort følgjande endringar:

§ 6-4 tredje ledd skal lyde:

Departementet gir forskrifter om andre særskilde læreplanar for *grunnskoleopplæringa* i samiske distrikt og for elevar *elles* som får samisk opplæring *i grunnskole og i vidaregåande opplæring*. Sametinget skal i samråd med departementet lage utkast til desse forskriftene.

§ 13-2 skal lyde:

§ 13-2 Plikt for fylkeskommunen til å sørge for grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring i institusjonar etter barnevernlova

Når det blir gjort vedtak om plassering i institusjon etter barnevernlova, er det den fylkeskommunen der *institusjonen ligg*, som har ansvaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande *opplæring etter* lova her.

Ansvaret omfattar barn og unge i institusjonar i fylkeskommunen som den statlege regionale barnevernmyndigheita har ansvaret for etter barnevernlova § 5-1, og *barn og unge* i private og kommunale institusjonar som er godkjende etter barnevernlova § 5-8. *Dersom opplæringa skjer i institusjonen*, skal *institusjonen* sørge for nødvendige lokale til *formålet*.

Departementet kan gi nærmare forskrifter eller pålegg i enkelttilfelle om ansvaret til fylkeskommunen.

§ 13-3 a skal lyde:

§ 13-3 a Plikt for fylkeskommunen til å sørge for grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring i *helseinstitusjonar*

Fylkeskommunen *der ein institusjon ligg*, skal oppfylle retten til grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring etter lova her for pasientar i helseinstitusjonar som *eit regionalt helseføretak eig, og for pasientar i private helseinstitusjonar som har avtale med regionale helseføretak*. *Fylkeskommunens ansvar gjeld berre for pasientar i institusjonsplassar som regionale helseføretak finansierer*. *Dersom opplæringa skjer i institusjonen*, skal *institusjonen* sørge for nødvendige lokale til *formålet*.

Departementet *kan* gi nærmare forskrifter eller pålegg i enkelttilfelle om ansvaret til fylkeskommunen.

II

Lova gjeld frå det tidspunkt Kongen fastset. Dei enkelte føresegnene i lova kan setjast i verk til ulik tid.